

Gebruiksaanwijzingen voor het inzetten van AI bij auteurswerkzaamheden

Boom uitgeverij, 2 februari 2024 / november 2024

In het kort

De opkomst van kunstmatige intelligentie (AI) in de uitgeverijwereld biedt nieuwe mogelijkheden, maar brengt ook uitdagingen met zich mee. Hoe kun je AI-tools nu verantwoord inzetten bij je schrijfwerk?

Boom uitgeverij heeft richtlijnen opgesteld voor het gebruik van AI-tools door auteurs bij hun werkzaamheden. Deze richtlijnen benadrukken het belang van transparantie, auteursrechtenbescherming, en kwaliteitsbehoud. Auteurs kunnen AI gebruiken als inspiratiebron of voor het samenvatten van openbare teksten, maar met de waarschuwing dat eigen content die je invoert mogelijk gebruikt kan worden voor training van de tool.

Boom raadt het af AI te gebruiken voor cruciale denkprocessen die auteursrechtelijke verantwoordelijkheid vereisen. Transparantie over AI-gebruik is essentieel, inclusief duidelijke bronvermelding volgens een voorgesteld format. Kwaliteitscontrole, ethische overwegingen, en veiligheidsmaatregelen zijn cruciaal om de integriteit van het werk te waarborgen. Boom adviseert zorgvuldigheid bij het selecteren van AI-tools en benadrukt het belang van privacy en veiligheid.

Ga bij twijfel altijd in overleg met Boom. Je bent als auteur altijd verantwoordelijk voor het werk dat jij publiceert.

CHECKLIST GEBRUIK AI-TOOLS

- Meld het gebruik van AI-tools vooraf bij je uitgever.
- Vermeld het gebruik van AI en volg de APA-richtlijnen voor bronvermelding.
- Gebruik AI als inspiratiebron.
- Vermijd invoer van je eigen content of content van anderen in een openbare AI-tool.
- Maak alleen gebruik van een beschermde en betaalde Chatbot.
- Vermijd gebruik van AI voor ethische beslissingen en conclusievorming.
- Controleer *altijd* de door AI gegenereerde content op fouten en vooroordelen.
- Blijf integer, divers, inclusief, waarheidsgetrouw en verantwoordelijk.
- Neem belangen en rechten van anderen in acht.
- Bescherm je content en gegevens tegen hacking, misbruik of privacyschending.
- Houd je aan de AVG-richtlijnen.
- Meld incidenten en bedreigingen bij je uitgever.

Als auteur blijf je *altijd* verantwoordelijk voor je werk, ongeacht het gebruik van AI.

Inleiding

De toepassing van kunstmatige intelligentie (AI) heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt en wordt steeds relevanter. Ook voor auteurs die AI als hulpmiddel tijdens hun auteurswerkzaamheden kunnen inzetten. De potentie van AI is enorm. Boom uitgevers omarmt deze potentie.

Tegelijkertijd gaan de ontwikkelingen en de consequenties ervan razendsnel en wordt het steeds lastiger om die te blijven overzien. Transparantie over het gebruik, bescherming van de content en de rechten van auteurs zijn hierbij voor Boom uitgevers zeer belangrijk. Daarom heeft Boom uitgevers voor haar auteurs onderstaande 'richtlijnen' voor het gebruik van AI-tools bij auteurswerkzaamheden opgesteld. Deze richtlijnen zullen uiteraard worden aangepast als de ontwikkelingen daarom vragen.

Waarvoor kun je AI-tools tijdens je auteurswerkzaamheden gebruiken?

Je kunt (open) AI gebruiken als inspiratiebron tijdens het schrijfproces. Bijvoorbeeld om je te helpen met een denkrichting of om voorbeelden – ter illustratie van theorie – te genereren. Deze input kan de basis vormen voor jouw verdere uitwerking van een tekst. Je kunt met behulp van AI openbare teksten samenvatten of oefeningen laten maken.

Let op: als je een generatieve AI-tool, zoals ChatGPT, gebruikt, weet dan dat alle content die je zelf invoert of uploadt, mogelijk direct openbaar is en zal worden ingezet om het model verder te trainen. Wil je dus bijvoorbeeld een samenvatting aan het eind van een hoofdstuk toevoegen met behulp van een open AI-tool, voer dan niet je eigen teksten in! Dit geldt ook voor het maken van vragen en opdrachten bij studiematerialen. Kies hier voor een gesloten AI-tool, anders is 'jouw' content direct openbaar.

Kortom: je kunt (open) AI gebruiken voor bijvoorbeeld het maken van samenvattingen van teksten die al via het internet openbaar zijn, zoals bijvoorbeeld wetteksten. Wees terughoudend bij het invoeren of uploaden van eigen content. Kies dan liever voor een gesloten AI-tool. Controleer altijd de door AI gegenereerde tekst op juistheid.

Waarvoor kun je AI beter niet gebruiken?

Gebruik AI niet voor alle denkwerkzaamheden die, naast de schrijfwerkzaamheden, een belangrijk onderdeel van je auteurswerkzaamheden zijn. Denk bijvoorbeeld aan de logische opbouw van je tekst, aan het maken van morele of ethische keuzes, het leggen van verbanden, het trekken van conclusies. Als auteur blijf je altijd auteursrechtelijk verantwoordelijk voor het werk dat je bij Boom uitgevers inlevert. Het maakt niet uit of je van (open) AI gebruik hebt gemaakt of niet. Jij vrijwaart Boom ook van eventuele rechten die derden menen te hebben op de content. Op haar beurt zorgt Boom uitgevers voor de auteursrechtelijke bescherming van jouw werk.

Richtlijnen voor transparantie

Het handhaven van transparantie is cruciaal bij het gebruik van AI in auteurswerkzaamheden. Volg hierbij de onderstaande richtlijnen:

Duidelijke vermelding: als je AI-tools gebruikt tijdens je auteurswerkzaamheden, vermeld dit dan duidelijk in de tekst. Boom adviseert auteurs om gebruikte bronnen conform de APA-richtlijnen te vermelden. Voor de bronvermelding van door AI gegenereerde content bestaat nog geen officiële richtlijn van de American Psychological Association (APA), maar er is wel een advies uitgebracht. In de literatuurlijst kun je dat aan de hand van onderstaand voorbeeld opnemen:

OpenAI. (2023). ChatGPT (versie 14 maart) [De techniek achter AI] <https://chat.openai.com/chat>

Toelichting bronvermelding:*

- OpenAI is de auteur
- (2023) is het jaar waarin je de content hebt laten genereren
- ChatGPT (versie 14 maart) wordt gezien als de titel
- (versie 14 maart) is het versienummer dat je op de webpagina van de AI-tool aantreft
- [De techniek achter AI] is een bondige beschrijving van hetgeen dat geciteerd is
- <https://chat.openai.com/chat> is de URL van de AI-tool die je hebt gebruikt

*Tot nu toe beschouwen rechters (vooral in de VS) door AI-modellen gecreëerde werken niet als auteursrechtelijk beschermd (originele werken zijn door een mens gemaakt en er is een zichtbare hand van de maker). Door AI-gegenereerde onderdelen die deel uit maken van een werk, zijn als deel van het geheel wel auteursrechtelijk beschermd.

Richtlijnen voor kwaliteit

Het waarborgen van de kwaliteit van de door AI gegenereerde content is essentieel voor het leveren van betrouwbare en professionele content. Volg deze richtlijnen:

Criteria: houd je aan de criteria die Boom uitgevers of je lezers hanteren om de kwaliteit van je content te beoordelen. Denk bijvoorbeeld aan de relevantie, de nauwkeurigheid, de consistentie, de originaliteit, de duidelijkheid, de volledigheid en de actualiteit van je content. Zorg ervoor dat je content aansluit bij de doelgroep, het doel, het niveau en de stijl van je werk.

Controle: controleer altijd de content die je met behulp van AI hebt gegenereerd op fouten, onjuistheden, inconsistenties of vooroordelen. Gebruik indien mogelijk hulpmiddelen of methoden om je content te verifiëren, te corrigeren of te verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan spelling- en grammaticacontroles, plagiaatdetectie, bronvergelijking, peer review of feedback. Wees kritisch en zorgvuldig bij het beoordelen van je content.

Garantie: zorg ervoor dat je content voldoet aan de kwaliteitsstandaarden die je uitgeverij of je lezers verwachten. Geef indien nodig een garantie of een verklaring af dat je content van hoge kwaliteit is en dat je alle nodige stappen hebt genomen om de kwaliteit te waarborgen. Wees eerlijk en transparant over de kwaliteit van je content en de bronnen die je daarbij hebt gebruikt.

Richtlijnen voor ethiek

Het naleven van de ethiek is belangrijk in het werk van een auteur, zo ook waar het AI betreft; denk hierbij bijvoorbeeld aan een groeiend aantal bronnen van nepnieuws dat taalmodellen kan

voeden of de discussies omtrent het copyright van makers van content waarmee een model is getraind. Volg deze richtlijnen:

Waarden en principes: houd je aan de waarden en principes die Boom uitgevers of je lezers hanteren om de ethiek van je content te beoordelen. Houd rekening met je lezers, wees integer en respectvol. Denk bij het samenstellen van je content aan diversiteit en inclusiviteit, waarheidsvinding en de verantwoordelijkheid die je hierin hebt als auteur. Zorg ervoor dat jouw content geen schade toebrengt of leed veroorzaakt aan jezelf of anderen.

Belangen en rechten: houd rekening met de belangen en rechten van de betrokken partijen bij het gebruik van AI in je auteurswerkzaamheden. Denk bijvoorbeeld aan de bronnen, de lezers, de uitgeverij en de samenleving. Zorg ervoor dat je content geen inbreuk maakt op de privacy, de vertrouwelijkheid, de auteursrechten, de intellectuele eigendomsrechten, de persoonlijke gegevens of de persoonlijke waardigheid van jezelf of anderen.

Schade en risico's: voorkom of beperk eventuele schade of risico's die kunnen voortvloeien uit het gebruik van AI in je auteurswerkzaamheden. Denk bijvoorbeeld aan de technische, juridische, sociale of morele schade of risico's. Zorg ervoor dat je content geen ongewenste of onbedoelde gevolgen heeft voor jezelf of anderen. Neem indien nodig preventieve of corrigerende maatregelen om de schade of risico's te verminderen of te herstellen.

Richtlijnen voor veiligheid

Het waarborgen van de veiligheid van de door AI gegenereerde content en de bijbehorende gegevens is noodzakelijk voor het beschermen van je auteurswerkzaamheden. Volg deze richtlijnen:

Maatregelen: neem passende maatregelen om te voorkomen dat je content of gegevens gehackt, gestolen, misbruikt of gemanipuleerd worden. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van wachtwoorden, encryptie, firewalls, antivirussoftware, back-ups of cloudopslag. Kies de AI-tools die je gebruikt zorgvuldig en controleer hun betrouwbaarheid, veiligheid en privacybeleid. Gebruik geen AI-tools die je content of gegevens kunnen delen, verkopen of openbaar maken zonder jouw toestemming. Er zijn inmiddels al heel veel AI-tools beschikbaar. Een tool waarop je een abonnement kunt nemen (zo biedt Microsoft een AI-tool aan in zijn enterprise-abonnement en heeft Open AI naast de gratis versie ook een betaalde versie) kan een afgeschermd omgeving bieden waarbij ingevoerde tekst niet wordt gebruikt om het taalmodel verder te trainen. Maar let hierbij goed op de voorwaarden van de tool! Twijfel je over het gebruik van een bepaalde tool, stem dit dan voor de zekerheid af met Boom.

Privacy en vertrouwelijkheid: bescherm de privacy en vertrouwelijkheid van jezelf en je lezers bij het gebruik van AI in je auteurswerkzaamheden. Denk bijvoorbeeld aan het anonimiseren, verwijderen of beveiligen van persoonlijke gegevens of gevoelige inhoud. Vraag toestemming aan de betrokken personen of organisaties voordat je hun content of gegevens gebruikt of deelt. Respecteer de wensen en voorkeuren van je lezers over hoe zij je content of gegevens willen ontvangen, gebruiken of bewaren.

Protocollen en procedures: volg de protocollen en procedures die Boom uitgevers of je doelgroep hanteren om de veiligheid van je content of gegevens te waarborgen. Denk bijvoorbeeld aan het melden, documenteren, oplossen of voorkomen van incidenten of inbreuken. Wees alert en proactief bij het opsporen en aanpakken van mogelijke bedreigingen of

problemen. Werk samen met Boom uitgevers of je lezers om de veiligheid van je content of gegevens te verbeteren of te herstellen.

Voor vragen over deze richtlijnen kun je contact opnemen met je vaste contactpersoon bij Boom uitgevers.

www.boom.nl